

חידושי צורה ומשמעות במונחי הספורט בשפת העיתונות העברית:

ד"ר זינה איאד קאסם אלוורדי

07906214017

zenaalwardy@colang.uobaghdad.edu.iq

استحداث المصطلحات الرياضية شكلا ومضمونا في لغة الصحافة العبرية:

م.د. زينة اياد قاسم الوردى

جامعة بغداد - كلية اللغات - قسم اللغة العبرية

رقم الهاتف: 07906214017

البريد الإلكتروني: zenaalwardy@colang.uobaghdad.edu.iq

תקציר:

אין ספק כי מדורי העיתונות הספורטיים יש להם תרומה גדולה בחידוש המוחים הספורטיים, מדורים אלה בשפתם האותנטית הדבורה תופסים כיום המקום המרכזי בעיתונות בעולם, הם מייצגים לפני הקורא את העולם הציורי המגוון של אירוע הספורט, לכן היא שפה מיוחדת בסגנונה ובמונחיה, כתב הספורט מנסה תמיד לחפש על מונחים חדשים כדי לתאר האירועים הספורטיים, או להביע את דעתו האישית ובמיוחד במשחקי כדורגל וכדורסל.

מחקר שלפנינו שופך אור על סגנון כתיבתם של מדורי הספורט בעיתונות העבריות, והוא מתעניין בחידושי המונחים הספורטיים שהם נתחדשו על ידי מדורים האלה, מחקר זה מתמקד בדרכי יצירתם של החידושים במונחי הספורט על פי חילוקם לשלושה חלקים, המונחים שנתחדשו על יסוד השאלה מלועזית בכל דרכיה (שאלת מילים, שאלת משמעות, תרגום שאילה), המונחים שנתחדשו על פי התצורה המורפולוגית (גזירה הקווית, וגזירה מסורגת), מונחים שנתחדשו על יסוד התצורה הסמאנטית (הרחבת המשמעות), ועל תרומת החידושים האלה בהרחבת הלקסיקון הספורטי. במילים אחרים, מחקר זה שופך אור על הקריטריונים העיקריים ניתוח המונח החדש, דרך תצורתו, משמעותו, הצורה הדקדוקית שלו (שם, פועל, צירוף מילים), המחקר מסתיים בכמה מסקנות, החשוב מבניהם שיש דרכי יצירה פרודוקטיביות ביותר ביצירת חידושי המונחים הספורטיים, תרגום שאילה בתחום השאילה מלועזית, צירוף כבול בתחום היצירה מלועזית, וגם המעתק המטפורי בתחום היצירה הסמאנטית.

מילות מפתח: מונחים ספורטיים, מדור ספורטי, שאילה מלועזית, תצורה מורפולוגית, תצורה סמאנטית.

מטרת המחקר:

המטרה של המחקר היא העמידה על המאפיינים של דרכי התצורה הפרודוקטיבית ביותר ביצירת החידושים של המונחים הספורטיים בשפת העיתונות בכל צורתיו הדקדוקיות (שם, פועל, צירוף כבול), וגם ניתוח הדרכים שבהם נשאלו המילים והמשמעים משפות לועזיות, ניתוח הדרכים המורפולוגיות שבהן נתחדשו המונחים הספורטיים, וניתוח הדרכים הסמאנטיים שבהן נרחבו משמעותם.

שיטת המחקר :

במחקר זה אנחנו משתמשים בשיטת הניתוח הדסקריפטיבית, מבחינה תיאורטית הצגת כל הדרכים המשתמשות ביצירת החידושים במונחי הספורט, ומבחינה פרקטית מדגימים את כל הדרכים האלה בדוגמאות מן מדורי הספורט בעיתונות העבריות.

השערות המחקר:

1. במחקר זה אנחנו מניחים שיש חלק גדול מחידושי המונחים הספורטיים מקורם במדורי העיתונות הספורטיים.
2. יש דרכי גזירה מורפולוגיות שהן נחשבו כפרודוקטיביות ביותר בחידושי המונחים הספורטיים.
3. יש דרכים סמאנטיות שהן פרודוקטיביות ביותר בהרחבת משמעויות המונחים הספורטיים.
4. חלק גדול מן המונחים הספורטיים נתחדשו בהשפעת השפות הלועזיות.

מבוא :

תחילת הכתיבה בנושאי הספורט חוזרת לימי היוונים שהיה להם עניין רב בתיעוד הניצחונות שלהם במשחקי הספורט, והיו מתפארים בניצחונות האלה ושרים עליהם שירים וכותבים עליהם סיפורים ואגדות, בעוד בימינו מתפתחים אמצעי התקשורת שבהם מרשימים חדשות הספורט שנהיה להם כעת חשיבות רבה וממדים מקצועיים וכלכליים

בחיי כל מדינות העולם, מפני שהיא נהפכה לסוג מיוחד של מדורים או עיתונים המתעניינים בנושא הספורט, שהם מקובלים ונפוצים ביותר מבין כל הסוגים העיתונאיים האחרים אצל קהל מכל שכבות החברה, שהם מומחים או חובבנים מתעניינים בנושאי הספורט.

יש כמה מן המאפיינים לשפה העיתונאית שבה משתמשים כתבי הספורט בעיתונות להעביר חדשות הספורט, והחשוב שבהם פשטות השפה, הקוהרנטיות וההומוגניות, כניסיון למשוך תשומת לבו של הקהל הנמען, וגם יש להם מטרות ותפקידים המתגשמים, בהעברת חדשות הספורט, הביקורת בנושאי הספורט, הפרשנות, החינוך, בנוסף לתיעוד האירועים הספורטיים. (רזיק, 2017, صفحة 82).

לשון מדורי הספורט זכתה לתשומת - לב רבה יחסית מצד הבלשנים. החלה בשנות הששים, כשמתפזר מים מאמרים בנושא זה בעיקר בספר השנה של העיתונאים, במאמרים האלה נדונו בעיקר תכונותיהם המילוניים של מדורי הספורט יש שהגדירו את לשון מדורי הספורט כ"לשון כסאח", כנראה השפעה של אווירת התחרות והיריבות האופייניים לתחום הספורט או בעקבות התפתחות עיתונות המקומונים. בן דור וכנען (תשמ"ט, 26) מייחסים את ראשית לשון הכסאח וההומור בעיתונות הספורט העצמאי הראשון. "חדשות הספורט שיצא לאור בשנת 1954, והשלב השני בהתגבשות לשון עזרתכם תחילת שידורי הספורט בטלוויזיה בשנות השישים, אחד המניעים לבחירת סגנון כזה בידי כתב הספורט הוא, לדעתם, התחרות בינו לבין כתבי המדורים האחרים בעיתונו וכן בינו לבין כתבי הספורט בעיתונים האחרים. משמע, שיש לראות בלשון כתבי הספורט רטוריקה מכוונת למשיכת לב הקוראים אל הטקסטים שלהם, בעיתונות הספורט "חסרה יד עורך תקיפה", ומכאן שלשון מדורי הספורט היא אותנטית במידה רבה יותר מזו של מדורי העיתון האחרים. בכתבות הספורט החדשותיות, כגון אלה המתארות משחק שהתקיים ביום שלפני פרסום הכתבה, הלשון עשויה להיות גם ספונטנית יותר וקרובה יותר ללשון הדיבור. בכך נמנעת התחושה שנפגם הסגנון האישי של הכותב, והממצאים עשויים לשקף סגנון אותנטי של הכותבים במדור זה (שלזינגר, 2000, עמ' 232).

- מאפייני שפת מדורי הספורט:

מדורי הספורט תופסים כיום מקום מרכזי בעיתונות הכתובה בישראל. המדורים, על שפתם הקולחת, שפע התמונות, הראיונות, הנתונים הסטטיסטיים והפרשנויות, מציגים לפני הקורא את העולם הסגוני של אירועי הספורט, מדורי הספורט שלא כמו בעבר נעשו עובדה יומית קיימת, ולכן כתבי הספורט מיוחדים באופן כתיבתם ובצורת התבטאותם ביחס לכתבים אחרים. שפת מדורי הספורט מציגה עולם ציורי, מרגש ויוצא דופן ולכן נכון לבחון את הפרופיל המייצג את לשונם של כתבי הספורט ואת סגנונו ודרך הצגתו של מדור הספורט בישראל. מדורי הספורט בעיתונים הנם פופולריים מאוד בקרב הקוראים בכלל וקוראי הספורט בפרט, כותרות וכתבות הספורט אף הן מיוחדות וספציפיות למשפחה גדולה של אוהבי וקוראי מדורי הספורט. הצורך לספק סנסציות וייחודיות היא אחת הסיבות לסגנון המיוחד של עיתוני הספורט, ישנה התמודדות תמידית בין העיתונים ובין הכתבים עצמם מי יתאר את המשחקים בצורה שתגרום לכמה שיותר קוראים לקרוא את הכתבה ואת העיתון.

כתב הספורט יודע שהקוראים כבר קראו תיאור של שער מאות או אלפי פעמים והוא מתחיל לחפש ביטויים חדשים ומשתעשע בשפה. הכתב יכול להפליג בתיאורו, לסלף מצבים, להביע דעה אישית ואף לשאול משמעויות מתחומי חיים שונים כדי להפוך את הכתבה לשונה ומעניינת יותר. עיתוני הספורט משופעים בתיאורים שונים ומשונים שלפעמים תוהה הקורא למה התכוון הכתב (Academit).

בניסוח מרחיב יותר ניתן לומר, כי הרטוריקה של מדור הספורט נועדה להשיג שתי מטרות עיקריות: לבטא את המתח המלווה את אירוע הספורט ואת היחסים בין האנשים העוסקים בספורט, בין בפעילות ספורט ישירה ובין במנהל הספורט; למשוך את לב הקוראים ולגרום להם לקרוא את הטקסטים של המדור. מדור זה מעצם טיבם וטבעם מכילים תכנים של כוח, תחרות ויריבות, ואלה באים לידי ביטוי בסגנון הכתבות, בין במודע ובין שלא במודע, להשיג על-ידי השימוש בשדה הסמנטי של המלחמה או שימוש בלשון בוטה ובסוגים שונים של ביטויי סלנג התוצא היא לשון טעונה רגשית. המטרה השנייה מוגשת בין השאר במשחקי מילים, בפרפרזה של ניבים ומטבעות לשון ובשימוש

במילים זרות בעיקר מאנגלית שאינן משמשות בלשון הכללית. השימוש בסלנג גם הוא מתכונותיו הבולטות של לשון הספורט תכונה נוספת שנעלה כאן היא השימוש בשאלות זרות, גם השתתפות בתחרויות הבין - לאומיות וגם הצפייה השפעת לעז היא תמיד תוצאה של מגע בין החברות הלשוניות שיסודות הלשון עוברים ביניהן , ואין תחום שבו המגע הזה הוא כה הדוק כמו תחום הספורט . גם השתתפות בתחרויות הבין - לאומיות וגם הצפייה בטלוויזיה בתחרויות הספורט בעולם עושות את מונחי הספורט הבין-לאומיים, ובהם גם של דוברי העברית (שלזינגר, 2000, עמ' 233). בדרך כלל לשון מדורי הספורט בישראל מתאפיינת בשימוש במילים וביטויים בעלי עוצמה ריגושית גבוהה , עירוב משלבים: כאשר בטקסט עושים שימוש לא רק במשלב הבינוני אלא משלבים בו גם משלב גבוה או משלב נמוך, וגם השימוש הרב בלועזית.

- שפת הספורט כשפה מיוחדת :

עם ההתפתחות שהתרחשה בעולם, השפה הפכה לא רק לאמצעי תקשורת, כל תחום החל להשתמש במונחים מסוימים שלקח מהשפה על מנת לבטא את מטרותיו, כך שהשפה הופכת ספציפית לתחום זה. לדוגמה, אנו מוצאים שרופאים משתמשים במונחים כדי להתקשר זה עם זה שונים מהמונחים שהם משתמשים בהם. מהנדסים וכן הלאה, וזה מה שנקרא השפה המיוחדת, והיא נקראת שפה תכליתית, שבה השימוש בקבוצה של מונחים ומילים מיוחדות בתחום ספציפי , או מתמחות למטרה מסוימת (اسماء خيانش, مسعودة قريده، 2020، الصفحات 3-4).

כל שפה מקצועית מורכבת משני סוגי מונחים. סוג אחד הם מונחים המיוחדים למקצוע ואין להם משמעויות מחוץ לו. לדוגמה: הטרנזיגוט והומוזיגוט בגנטיקה, טריגונומטריה במתמטיקה, אינטרטקסטואליות בספרות, תחביר בלשון ועוד. אדם הנפגש לראשונה במונחים כאלה, הן בטקסט כתוב והן בשיעור או בהרצאה, מגלה בדרך כלל לכך שהוא אינו מכיר אותם ואינו יודע את המשמעות שלהם. אם הוא לומד מנוסה הוא יפנה ללקסיקון מקצועי, ובשנים האחרונות יקיש על גוגל או יפנה לויקיפדיה, וימצא את פירוש המונח.

בכל שפה מקצועית קיימים גם מילים מסוג אחר. אלו מילים שהושאלו מהשפה היומיומית והפכו למונחים מקצועיים, כאשר ברוב המקרים המשמעות המקצועית שלהם שונה מהמשמעות היומיומית, וכן אופני השימוש במילים אלו שונים מאופן השימוש היומיומי. מילים אלו מהוות בעיה הן ללומד המקצוע והן למורה המלמד את הדיסציפלינה. לומד הנפגש במילה מעין זו עלול לא להיות מודע לכך שהמשמעות הדיסציפלינארית של המילה שונה ממשמעותה היומיומית, הוא עלול לייחס למילה זו את משמעותה היומיומית, ובעקבות כך לבנות לעצמו ידע מקצועי שגוי. יש מילים יומיומיות שהפכו למונחים במספר דיסציפלינות, ולעתים קרובות יש להן משמעויות שונות בדיסציפלינות השונות (יחיאלי, 2021).

שימוש מיוחד לשפה זאת אומרת, איסוף קונספטים חדשים למילים, שהוא נובע מההקשר המיוחד למקצוע זה ועל כך ההקשר משנה את משמעותה של המילה מתחום מקצוע לאחר. האנשים המשתמשים בשפה המיוחדת, או המומחים בה מפתחים אותה בגלל שהיא מסייעת תקשורת קלה, וגם מסייעת חיסכון במילים, ועל כך, כל בעלי מקצוע משתמשים במילים שהם מייחדים אותם ודבר זה מייחד את התת-שפות בכל המערכות הלשוניות. בסיסה של כל שפה מיוחדת הוא המונחים שלה אך המונחים לבדם אינם מהווים שפה, בגלל שלכל שפה מיוחדת יש מאפיינים מורפולוגיים, סמנטיים, ותחביריים, ופונטיים שהם שאובים מהשפה הכללית של האנשים המשתמשים בה, הרי המונחים נוצרים בתוך הטרמינולוגיה המיוחדת, אך המאפיינים הלינגוויסטיים קשורים לשפה הכללית שנוצרה בתוכה הטרמינולוגיה הזאת, והם משתמשים מלינגוויסטיקה של השפה הכללית מה שהם צורכים ליצירתם. מטרתה של השפה המיוחדת היא השגת הדיוק, והמשמעות הישירה שהיא רחוקה מעמימות (אל-וורדי, 2015, עמ' 69).

לכל משחק מונחים וביטויים משלו, ובדרך כלל הם אינם רבים ותפקידם פונקציונלי. הדרמה הלשונית המתחוללת בתחום שני משחקי הכדור נובעת מכך שהם הפכו, עם השנים למוקד בידור מרכזי; הם אומצו בהתלהבות על ידי כל אמצעי התקשורת, כל אחת בדרכה. מדורי הספורט בעיתונים הפכו גם הם ממלכה עצמאית ומקיפה. שעות השידור של המשחקים ברדיו רבות מאוד, ובשנות החמישים, לפני היות הטלוויזיה, נהנה הרדיו מבלעדיות. החל משנות השבעים נחשפים הישראלים להיקף עצום של שעות כדורגל

וכדורסל המשודרות בטלוויזיה, ובתוך כך התפתחה שפה עשירה ומגוונת. בניגוד לתחומים אחרים, זו אינה שפה עממית אלא שפה המכוונת ומעוצבת על ידי שדרים מקצועיים. מעמדם בעיצוב שפת הכדורגל והכדורסל בלעדי כמעט (רוזנטל, 2016).

משחקי הכדור בעולם כולו הם מעין דת מודרנית, שלה סממנים אופייניים: פולחנים, אלילים, שייכות, ריגוש. הם קושרים בין הפעילות העממית שכל ילד יכול ליטול בה חלק פעיל, לבין העולם המקצועני, הזוהר, המתקשר שאליו מגיעים הטובים והחזקים. במיוחד קנו שליטה ברחבי העולם שני מקצועות כדור: הכדורגל והכדורסל. הכדורגל הוא מלך הספורט הקבוצתי, והוא תקע יתדות אפילו בארצות הברית, המקדשת את הבייסבול והפוטבול. הכדורסל תופס בדרך כלל את המקום השני. כך בעולם כולו, ובכל היבשות, וכך בישראל (רוזנטל, 2007, עמ' 197).

- **חידוש מונחי הספורט בעיתונות :**

חידוש לשוני (neologism המכונה לעתים "תחדיש" הוא מונח המציין יצירת מילה חדשה, מושג או ביטוי על פי דרכי החידוש והתצורה הקיימות בשפה, או שינוי בהוראתן של מילים קיימות וביטויים קיימים. ניר הגדיר את החידוש בתור יצירה שיש בה חריגה בלתי מקובלת בתחומים שונים של השפה סמנטית, לקסיקלית, תחברית מבנית. חידושי המילים והביטויים קשורים במילון או בלקסיקון והם חידושים לקסיקליים, ועשויים להיות מילים או צירופי מילים ממלונים (פרופ' מאיה פרוכטמאן, עמרי גנשורא, 2017, עמ' 3).

אין ספק כי עיתוני הספורט הוסיפו ביטויים ומילים חדשות לאוצר המילים בעברית ואלה מחזקים את העובדה כי מדובר בלשון ייחודית לקבוצה ייחודית - שפה פנימית של האנשים שעוסקים בספורט, קוראים ספורט והביטויים השונים יכולים להתחלק בין הז'רגון (העגה) ובין הסלנג, יש חפיפה ביניהם. שימושי הלשון בעיתוני הספורט נולדים מצורך פנימי משותף לשפה מיוחדת, הצורך הוא פרקטי (Academit).

המונח הוא מילה או הרכב של מילים שמשמעותה המילולית והלקסיקלית עוברת להקים קונספטים רעיוניים במסגרת מסוימת, המונח בטרמינולוגיה הוא שתופס באלמנטים המאחדים את הקונספט ומסדיר אותם בתוך תבנית לשונית. ועל כך, לכל תחום של מדע

יש סוג של שיח המסמן על הקונספטים שלו והוא רושם את גבוליו המבדילים בינו לבין שאר התחומים, ומגלה את תחומיו היישומיים (אל-וורדי, 2015, עמ' 8).

הוספת מונחים תהיה מונחה על בסיסה של העובדה האומרת שמונחים אלה הם חלקים לצורה ולתוכן, שניהם הצורה והתוכן של המונחים, נוטים לכיוון יחסים חד משמעיים של מונחים יש מקום קבוע בתוך שדה רעיוני מסוים, בלעדיו אין למונח משמעות ספציפית, בגלל שהקונספט קשור לקונספטים אחרים בתחום הספציפי שהם מהווים אותו ביחד. בניסיון ליצור הרמוניה בעבודת הטרמינולוגיה וכדי להקל העברת ידע ונתונים, בגלל זה הטרמינולוגאי מודרך על ידי המלצות שהוחלטו על ידי הוועדות והאקדמיה של הלשון מסוימת כמו שכבר אמרנו. הרי ישנן הנחיות שפורסמו כסטנדרטים לאיחוד כינויים ומושגים בתיאוריה וביישום הטרמינולוגים ועל השיטות שצריך להחיל על המונחים ואת הנתונים שלהם. בטרמינולוגיה על מנת חידוש מונחים בכל מקצוע צריך להיות סטנדרטיזציה, ונרמול, וגם איחוד את המונחים והקונספטים. מתוך התאמצות הקריטריונים והממדים, והיסודות הנכונות שלפיהן צריך לייצר המונחים מבחינת הצורה. ומבחינת המשמעות, ועוד. כל שפה משתמשת באמצעים מיוחדים לה, אמצעים פונטיים, ומורפולוגיים, וסמנטיים וגם תחביריים לתצורת מונחים חדשים (אל-וורדי, 2015, עמ' 70,28). במחקרנו זה אנחנו מתעניינים בדרכי יצירת מונחים חדשים בעיתונות הספורט הייתה עומדת על שלושה יסודות: השאילה מן שפה לועזית, יצירה מורפולוגית, וגם היצירה סמנטית.

1 - חידוש מונחים על יסוד השאילה מן הלועזית:

ההשפעה של שפות לועזיות על אוצר המילים העברי ניכרת בשני מישורים: שאילה של מילים ושאילה של משמעויות. ההשפעה הישירה ביותר של הלועזית מתבטאת בדרך של שאילת מילים (ניר, 2007, עמ' 253).

1 - (שאילה לקסיקלית): שהיא שאילה של מילה זרה על צורתה ועל משמעותה; לשון אחת קולטת מרעותה מילים כהווייתן וכצורתן, לכל היותר בהתאמות קלות להגייתה של הלשון הקולטת, הן נחשבות לנטע זר בלשון הקולטת מטעמים אטימולוגיים ומורפולוגיים (פרישמן, 2006, עמ' 113).

בדרך כלל, יש הרבה ממנוחי הספורט שנתחדשו בעיתונות דרך השאילה מלועזית יש מהם נחשבים כמילים זרות, (לקסמה שאולה המורגשת כזרה, משום שהיא שומרת על צורתה המקורית בלשון המשאילה) (ניר, 2007, עמ' 253), תופעה זו אנחנו רואים אותה במונחים כמו:

- פאול: עבירה, באנגלית . Foul: (רוזנטל, 2007, עמ' 199).

"לא פאול? אין בעיה". כששון וייסמן וסרחיו ראמוס רבו ". (5 ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט, 2023)

- קורנר: בעיטת קרן. באנגלית corner. (רוזנטל, 2007, עמ' 199).

"אתר ה-MMA 'רד קורנר MMA' דיווח כי ההצעה הזו, שהגיעה אל זאביט ישירות מה UFC, " (5 ספורט תגיות: MMA, 2023)

לעומת זאת יש בתחום הספורט, מונחים שאולים מלועזית שהם נטעמו בלשון לאחר שעברו תהליך של הסגלה (אדבציה) למערכת המורפו-פונמית של השפה, עד שלפעמים אינם מורגשים "כמלה זרה" (ניר, 2007, עמ' 254), יש מונחים שעברו הסגלה דרך הוספת שינוי פונטי ללקסמה הלועזית, תופעה זו אנחנו רואים אותה במונחים:

- ליימן: שופט הקו, לאחר באנגלית: linesman). (רוזנטל, 2007, עמ' 199).

"והוא אמר לי שההחלטה קשה. אז אמרתי לו 'אתה ליימן גדול' והוא אמר לי 'אל תדאג, זה בסדר'". (ynet ספורט, 2023)

- פנדל: בעיטת עונשין מנקודת ה-11 מטר. כנראה מאנגלית (penalty). (רוזנטל, 2007, עמ' 199).

"שוער בלגי עצר פנדל ומיד לאחר מכן התמוטט ומת" (מערכת וואלה! ספורט, 2023) מצורות ההסגלה המשתמשות ביצירת מונחים ספורטיים הוא הפקת שורשים חדשים דרך שאילת שורשים ממלים לועזיות. כמו שאנו רואים בשורש (פ.ל.ק) שנגזר מן השם (fluke) ובגזירה לאחור נגזר ממנו המונח הספורטי (התפלוק) בבניין (התפעל).

- התפלוק: בעיטה במקרה ולא בכוונה, אירע בלי כוונה (רוזנטל, 2005, עמ' 113) " איך יצא להם פארגו? הוא היה הבא ברשימה, "התפלוק" לו. בחיאת, תנו לו

קרדיט, הוא גאון כדורסל " (ONE מערכת, 2015)

- הפריק : בעט בעיטה חופשית בכדורגל השכונתי. בעקבות אנגלית(free kick) (רוזנטל, 2017) מן השורש (פ.ר.ק) עם הבניין (הפעיל).
- וגם ניתן לראות בחידושי העיתון הספורטיים מונח נוצר בניסוח של שפ פועל משורש שהופק ממילה לועזית כמו שרואים למשל בשם הפועל (להפריק) שנגזר מו אותו השורש (פ.ר.ק) בבניין (להפעיל), שמשמעותו ביצוע בעיטה חופשית (רוזנטל, , 2014).
- בשפת הספורט גם יש מונחים רבים נתחדשו דרך הוספת פועל עברי למילה אנגלית דרך תצורה זו אנחנו רואים אותה למשל במונחים:
- הוריד ריבאונד: בכדור סל, תפס בכדור לאחר ניסיון קליעה שנכשל (רוזנטל, 2007, עמ' 207). (הוריד+ריבאונד).
- " ים מדר קלע 11 נקודות, מסר אסיסט אחד וגם הוריד ריבאונד אחד ".
(Ynet ספורט, 2023).
- הכניס גול : ביטוי המתאר הבקעת שער (רוזנטל, 2007, עמ' 201): ביטויים אחרים המציינים אותה משמעות שנתחדשו בעיתונות הספורט תקע גול , נתן גול , שם גול .
- " דקה אחת בלבד לפתיחת המחצית השנייה וההתקפות של חטאפה נשאו פרי כאשר ג'ייסון מירילו הכניס גול עצמי." (5ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט, 2020)

2 - תרגום שאילה :

קיים תהליך אחר של שאילה מן הלועזית החידשי המונחים הספורטיים, המתבטא בשאילה עקיפה מן הלועזית (תרגום-שאילה), תהליך זה כרוך בתצורה חדשה , היינו ביצירת מילה חדשה או צירוף, המבוססת על התצורה של יחידה מילונית לועזית בעלת משמעות דומה, במקרה זה התצורה היא כולה בתחום הלשון העברית, על פי אחת מדרכי הגזירה המקובלת בה- צירוף של בסיסים, הרכבת בסיסים, צירוף מוספות לבסיס, או מיזוג של צורן שורש עם צורן משקל או בניין. דרך תצורה שהיא מקבילה לדרך שבה נוצרו מילים לועזיות בעלות משמעות דומה (ניר, 1989, עמ' 84). שכיחים ביותר בחידושי מונחי

- הספורט הם תרגומי השאלה שנוצרו דרך (צירוף שני בסיסים), כמו למשל במונח :
- בית מוות : בית בטורניר ספורט הכולל כמה קבוצות או נבחרות מובילות, שלפחות אחת מהן צפויה להיות מודחת מהשלב הבא (מילוג, אין תאריך), בעקבות המונח האנגלי Group of death.
  - "כולן שרדו ב " בית המוות " : ברזיל, איטליה וניגריה בשמינית הגמר " (מערכת וואלה! ספורט , 2023).
  - עושה משחק : שחקן המנהל ומכוון את הקבוצה, בדרך כלל קשר, ומונח זה הוא תרגום-שאיילה למונח המקביל באנגלית : playmaker. (רוזנטל, 2007, עמ' 198).
  - " ציון מגן: אנטואן קונט משנה את בית"ר התקפית / "עושה משחק" " (Ynet ספורט , 2019)
- וגם במונחי ספורט רווחים מונחים רבים שנוצרו כ(הרכבים והלחמים) בתרגום שאילה , כמו שרואים במונחים (כדורגל בעקבות המונח הלועזי football, כדורסל- basketball, כדוריד, handball - ...וכו') .
- תצורת מונחים חדשים כתרגומי שאילה משורש עברי בדרך של תצורה עברית, גם היא דרך נפוצה בחידושי המונחים הספורטיים, כך למשל נוצר המונח :
- צוללן : שחקן הנוטה ליפול ברחבת השער כדי להשיג בעיטות עונשין (רוזנטל, 2007, עמ' 198), מן השורש (צ.ל.ל) במקביל לגזירתה של המילה הלועזית(Diver) .
  - " דאבל לרונאלדו? מי הוא צוללן השנה? " (5 ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט, 2015).
  - שְׁזָרַע: הוא פעולה של זריעת דשא מחדש, לרוב במגרשי כדורגל, המילה שְׁזָרַע מקבילה לאנגלית reseeding – נוצרה בדרך של מילים חדשות אחרות שנסוספה בהן ש"ן לשורש במקביל לרכיב re באנגלית, כגון שְׁכָתוּב. לפעלים ולשמות פעולה שנסוספה בהם ש"ן יש יסוד בעברית הקדומה, אבל לא לציון 'עשייה מחדש' אלא לציון פעולת גרימה. (האקדמיה ללשון העברית , 2015)
  - "שזרוע מגרשי הכדורגל בישראל בסכנה " (5ספורט, 2022)

3 - שאילת משמעות :

הסוג השני של שאילה מלועזית היא שאילה סמנטית שאילת משמעות היא אפוא תהליך סמאנטי שאינו כרוך ביצירת מילה חדשה. למעשה מדובר בשינוי במשמעות או בתוספת של משמעות של מילה הרווחת בלשון, כלומר במעתק סמנטי. שאילת משמעות היא מעתק המתרחש בהשפעת שימוש במילה לועזית מקבילה (ניר, 1990, עמ' 50), יש מונחים ספורטיים רבים נתחדשו לפי דרך תצורה זו, כמו למשל במונח :

- מטָאָטָא: מגן שתפקידו להעיף כדורים למרחקים, שאילת המשמעות הייתה בעקבות המעתק הסמנטי המתרחש בשפה האנגלית במקביל למונח האנגלי (Sweeper) (רוזנטל, 2007, עמ' 198) .
" הגעתי לקלן. השחקנים חשבו שאני מטאטא רחובות " (וואלה ספורט, 2022)

- רק רשת: קליעה ללא פגיעה בלוח או בטבעת, שאילת המשמעות הייתה בעקבות אנגלית: nothing but net. (רוזנטל, 2007, עמ' 206)
" באהדתו לנוי יורק ניקס ולמכבי גדרה. כמו כן בולטת הקריאה שהפכה לסמלו המסחרי - "רק רשת". " (5ספורט, 2015).

2 - חידוש מונחים על יסוד גזירה מורפולוגית :

בנוסף לשאילת מילים מלועזית, דרכי תצורת הלקסימות באוצר המילים של השפה העברית בדרך כלל מתבטאות בגזירת מילים חדשות, הגזירה מתבטאת ביצירת בסיס מילוני חדש (לקסימה). מונחי הספורט מתחדשים בשתי דרכי הגזירה המורפולוגית בשפה העברית, שהן הגזירה הקווית (בסיס + מוספית, בסיס + בסיס), והגזירה המסורגת (שורש + תבנית).

קבוצת המונחים הנפוצה בחידושי המינוח הספורטאי היא קבוצת שמות העצם המציינים את עושה הפעולה (האגנטטיביים) (ניר, 1993, עמ' 33), חלק מהשמות האגנטטיביים בחידושי הספורט נגזרים בדרך כלל על דרך הגזירה הקווית באמצעות הסופית הלועזית (-יסט), שנפוץ לשמש בה להגדיר משמעות של בעלי מקצוע, כמו במונחים :

- מכפיסט: אוהד מכבי תל אביב . וגם מכפיזם : אווירה המיוחסת לאוהדי מכבי תל אביב, מתאפיינת בתחרותיות (רוזנטל, 2007, עמ' 208).
- "מכביסט גדול": מכבי ת"א נפרדה מניקולה ווייצ'יץ' " (5 ספורט, 2023)
- פסטיסט : שחקן המרבה בעבירות מכוונות (רוזנטל, 2007, עמ' 198).
- " קרלס פויל שם אותו בכיס ,ראמוס כסחיסט אלים וברוטלי פויל מנהיג וקלאסה " (ONE מערכת , 2021)
- מונחים רבים מציינים אותה משמעות נתחדשו גם באמצעות סופית גזירה עברית (p-), כמו למשל :
- פְּדוּרְסֵלְן : שחקן פְּדוּרְסֵלְן: קבוצת פְּדוּרְסֵלְנים (Oxford Languages, 2023).
- "כרם משעור לא רוצה שתתייחסו אליו כ"כדורסלן הערבי" (הארץ ספורט, 2016)
- פְּדוּרְגֵלְן : סְפּוּרְטַאי מְקַצְעֵי בְּמִשְׁחָק פְּדוּרְגֵלְן. (Oxford Languages, 2023)
- " כדורגלן זר מקבוצה בכירה בליגת העל עוכב בחשד לתקיפת אישה " (וואלה ספורט, 2022)

בדרך הגזירה המסורגת גם מתחדשים מונחים רבים במשמעות של בעלי מקצוע, עיסוק, ותכונה, שהם מוגדרים בעיקר, על ידי המשקלים (קטל, קטלן) , כמו למשל במונחים:

- רְכָז : (רְכָז הַמִּשְׁחָק) תפקיד של מוביל כדור במשחק כדורסל. (מילוג, 2023)
- " רכז הוורירס כיכב מול אביו, שחקן העבר דל, שמשמש כפרשן במשחקי שארלוט: "לא מובן מאליו להיות חלק מהליגה בה הוא שיחק 16 שנים" " (5 ספורט, 2017).

בדרך הגזירה המסורגת יש קבוצה שניה של משקלים שנחשבו כפרודוקטיביים בחידוש מונחי הספורט בעיתונות, הם משקלי שימות הפעולה , בעיקר המשקל (קטול) הקשור לבניין פיעל, כמו למשל:

- פְּדוּרְרֵר : הקפצת כדור בתכיפות (האקדימיה ללשון עברית, אין תאריך), שם פעולה מהשורש המרובע (כ.ד.ר.ר) .
- " כדורר, חיתוך, סיבוב ולרשת: השער של מנור סולומון " (5 ספורט, 2023)

- רגלול : שימוש ברגליים: רגלולי המתאגרף עזרו לו לגבור על יריבו (אבניאון, אין תאריך), שם פעולה מהשורש המרובע (ר.ג.ל.ל).
- לעומת זאת בדרך הגזירה הקווית, גם יש כמה מדרכי התצורה, שהן נחשבות כפרודוקטיביות בחידוש המונחים הספורטיים בעיתון, החשובה מביניהם היא דרך הרכבת בסיסים, לפעמים ליצירת צירופים, כמו למשל במונחים :
 - חסימה כפולה: חומה של שני שחקנים כדי לאפשר לקלע מוביל להגיע למצב קליעה (רוזנטל, 2007, עמ' 207).
- "במהלך האחרון של 48 הדקות הוא הוציא כדור חוץ, קיבל חסימה כפולה, תפר שלשה בקור רוח ושלח את המשחק להארכה שתי שניות לסיום." (nrg מעריב, 2008)
- שחקן מטרה : שחקן המקבל את מרבית המסירות לקליעה (רוזנטל, 2007, עמ' 207).
- " רומלו לוקאקו עונה לביקורות: "שונא לשחק בתור שחקן מטרה " (וואלה ספורט, 2021)
- לפעמים משתמשים באותה דרך, בהרכבת בסיסים ליצירת הלחמים, כמו למשל במונחים :
- כפלוף : אליפות כפולה, מונח מורכב משתי מילים (כפל + אלוף) (האקדמיה ללשון העברית, 2012).
- "במסגרתם נשלחו הטובים שבשחקני הקבוצה, בתמורה לבחירות דראפט ושלל חבר'ה מבטיחים שהתגלו כפלופים." (ידיעות אחרונות ספורט, 2007)
- שלושער. הבקעת שלושה שערים במשחק אחד על ידי אותו שחקן. (רוזנטל, 2007, עמ' 199) הלחם של שני מילים (שלושה + שערים).
- " שלושער לרונאלדו, צמד למאנה, 0:5 לאל נאסר " (ONE מערכת, 2023)

- יש תופעה מורפולוגית אחרת, נדירה בסוגה, משתמשים בה בחידוש מונחים ספורטיים, היא: (הכפלה), (כפילות השם), כמו למשל במונחים:
- שחקן שחקן: שחקן משובח (רוזנטל, 2005, עמ' 365), המונח נוצר דרך כפילות השם (שחקן).
  - "שחקן שחקן אריק זאבי פתח בקריירה חדשה. ואיך קשורה לכל זה הסדרה "עבודה ערבית"? כל הפרטים בפנים" (ידיעות אחרונות ספורט, 2013)
  - תיקו תיקו: משחק שהסתיים בלי הכרעה (רוזנטל, 2005, עמ' 385), המונח נוצר דרך כפילות השם (תיקו).
  - "שתיים-שתיים, תיקו-תיקו, שוויון ליגה א': שתי נציגותינו קיימו משחקי הכנה, וסיימו אותם בתוצאה זהה: דימונה עם ערד וכסייפה עם אילת " (שבע ספורט, 2021)
  - יש דרך אחרת נפוצה ביצירת חידושי מונחי הספורט, וגם היא נחשבה כנדירה בסוגה, וכמעט אינה מצויה ביצירת מונחים בתחומים אחרים, היא יצירת מונחים בצורת ציווי, כמו למשל במונחים:
  - בוא לאמצע! : צעקה של מאמן לשחקן שאינו נע מספיק על מגרש (רוזנטל, הספורטאים, 2016).
  - " כל מה שמצליחים לשמוע זה משהו כמו: "משה, משה, בוא לאמצע, לאמצע" ". (ynet ידיעות אחרונות ספורט, 2000)
  - תרימו את הראשים! : צעקה של מאמן לשחקניו שאינם קשובים למהלך המשחק אלא רק לפעולותיהם האישיות. (רוזנטל, הספורטאים, 2016)
  - " הנרי אלקבץ דיבר בשם האוהדים ואמר בין היתר: "תרימו את הראשים שלכם, אתם הפועל ת"א." (ynet ידיעות אחרונות ספורט, 2007)

3 - חידוש מונחים על יסוד הרחבת משמעות :

בחידוש המונחים הספורטיים, מקובלת מאוד תצורת מונחים דרך תוספת של סמנטמות, כלומר של יחידות- משמעות המתקשרות ללקסמות קיימות. ודרך זו בולטת פחות לעין, משום שאין עמה יצירה של צורות חדשות. יצירה של סמנטיות חדשות היא סמויה יחסית. ואינה פצועה במערכת הפורמלית-החיצונית של הלשון, השינויים בתחום הסמנטיקה מתבטאים בתמורות התלות במשמעיה של מילים ושל צירופים מילוניים. זאת אומרת, שינויים אלה אינם מתבטאים בצורת הלקסמה, אלא בתוכה, המשמעות החדשה שנוצרה דרך תהליך זה מתועדת במילון, והיא לפעמים משתמשת בצדה של המשמעות המקורית, וזה יהיה שינוי סמנטי חדשני או מרחב (ניר, סמנטיקה עברית משמעות ותקשורת, 1989, עמ' 53). ניתן לחלק את סוגי המעתיקים הסמנטיים שבהם מתרחש חידוש משמעות במונחי ספורט, כמו להלן:

1 - חידוש משמעות במעתיק מטפורי, על יסוד של דמיון בין מסומן קודם למסומן

חדש משני שדים סמנטיים שונים, אז מתרחב משמעה של מילה קיימת, מאחר שנח להשתמש בסימן לשוני קיים לשם ציון מוסג חדש הקרוב במשמעו למושג הקיים, כך למשל נוצרו המוחים :

- הפגזיז : המשמעות המקורית של הפועל היא ירה בנשק ארטילרי או הטיל פצצות (מילוג), שממנה נוצרה המשמעות המטפורית : קלע מרחוק(כדורסל), בעט בעיטה חזקה לכיוון השער(כדורגל) (רוזנטל, 2005, עמ' 102).
"משחק ידידות: החלוץ של בארסה הפגזיז עם כדור חופשי מדוייק מ-20 מטר, אוסקר הכפיל בדקה ה-49 וקבע את תוצאת המשחק."
(one|1 ספורט, 2013)

- כיסה : המשמעות המקורית של המילה היא : שם משהו על דבר-מה כדי שלא יהיה גלוי או פתוח או ערם וכו' (Oxford Languages, 2023), בעוד המשמעות במינוח הספורטי הוא :ביצע פעולת הגנה כנגד שחקן יריב או אזור במגרש.
" מאמן ישראל ביקר את שחקניו לאחר ה-2:1 ביוון: "שכטר לא כיסה בשער ה-1, חוסר ריכוז גרם לפנדל " (ONE מערכת, 2009)

תופעה זו של יצירת מונחים בצורת פעלים אנחנו יכולים לראות אותה הרבה בחידושי המונחים הספורטיים . חידוש המשמעות במעתק מטפורי גם אנחנו רואים הרבה במונחים בצורת שם כמו למשל במונחים:

- בישול: המשמעות המקורית של המילה היא:הכנת אוכל, במינוח הספורטי נהפך: למסירה לשחקן שהבקיע שער (רוזנטל, הספורטאים, 2016).
"החלוץ המושאל עלה בדקה ה-89 ב-0:2. בישול לנאתכו בפרטיזן, מחצית לעבדה" (5 ספורט, 2032)

- חנוכייה: המשמעות המקורית של המילה היא : מנורה בת שמונה קנים המשמשת להדלקת נרות חנוכה (אבניאון), בכדורסל סימון העבירות הנזקפות לכל שחקן בלוח חשמלי מיוחד, הנראה כחנוכייה ככל שהלוח מתמלא (רוזנטל, הספורטאים, 2016).
" השופטים: "אתם אפסים, הדלקתם חנוכייה של עבירות לחיפה, שיפוט מגמתית, אנחנו משחקים נגד 8 שחקנים, תתביישו ועוד" " (וואלה ספורט, 2011).

וגם יש חידוש משמעות במעתק מטפורי, יש בצירופים שנוצרו בשפת הספורט , כמו במונחים :

- אוהד שרוף :אוהד מושבע, בדרך כלל של קבוצת ספורט (רוזנטל, 2005, עמ' 6),משמעות אידיומטית של הצירוף נוצרה ממשמעויות מרכיביו (אוהד+ שרוף) .

"אוהד שרוף נחשב אולי לקיצוני, אבל הוא ממש לא חריג בנוף הכדורגל הישראלי".
(ynet ידיעות אחרונות ספורט, 2017)

- קיצוני סופה : בכדורגל שחקן קו מהיר (רוזנטל, 2005, עמ' 339), צירוף אידיומטי נוצר משני משמעויות של מילים (קיצונים + סופה).
"קיצוני סופה: בולט ישחק עם יונייטד במשחק ידידות הקיץ " . (5 ספורט, 2013)

- מלך השערים : הוא תואר הניתן לספורטאי אשר הבקיע את מספר השערים הרב ביותר במסגרת טורניר, ליגה, מועדון או במדינה מסוימת במשך תקופה מסוימת. לעיתים ניתן התואר לשני שחקנים ביחד, כאשר הם מבקיעים אותו מספר שערים (ויקיפדיה האנציקלופדיה החופשית, 2023).
- "עומר אצילי: "שזהבי יהיה מלך השערים, ואנחנו ניקח אליפות "" (ynet ידיעות אחרונות ספורט, 2023)
- תפסו אוויר : לא הצליח לקלוט את הכדור (בכדורגל). (רוזנטל, 2005, עמ' 387)
- "תפסו אוויר: 1:1 למכבי והפועל בדרכי של ת"א " (ONE מערכת, 2016)
- תפס יום: הגיע למיצוי מעבר ליכולתו הרגילה (בספורט) (רוזנטל, 2005, עמ' 388).
- " התירוץ בברצלונה: " הגנת רוגבי, השוער תפס יום ". צפו בתקציר " (5ספורט, 2012).
- הבזיק כדור: (אזר, 1972, עמ' 31) ירה במהירות, המשמעות המקורית של הפועל הבזיק היא: מפזר, זורה (בצבא) ירה אש ממטוסי קרב.
- " שוב אזולאי הבזיק כדור מ- 20 מ' (נכון, לפינה הימנית) וגם כדור זה פרפר ברשת- 0:3 "
- (מכבי חיפה, 2009)
- נחלתם הפסד : (אזר, 1972, עמ' 32) מונח משומש בכדורגל משמעותו היא השגת תוצאה שלילית במשחק, ניב ממקורות.
- "אחרי חגיגות האליפות: ברצלונה נחלה הפסד ביתי ראשון מול סוסיאדד " (וואלה ספורט, 2023)

- אזלת רגל: (אזר, 1972, עמ' 32) משמעות המונח בספורט היא: בעיטה חלשה. מקור הביטוי הוא ניב במקרא ('אזלת יד' לציון חולשה, חוסר אונים וחוסר פעולה). מקור הצירוף בשירת האזינו: "כִּי יָדִין ה' עַמּוֹ וְעַל עַבְדָּיו יִתְנַחֵם, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזַלְתָּ יָד וְאָפַס עֲצוֹר וְעָזוּב" (דברים לב, לו) (האקדמיה ללשון העברית, 2015).
- "קוראים לו מאמן הגנתי רק בגלל אזלת רגל בהתקפה של בית"ר. נכון, הוא צריך לחפש איכות בחלק הקדמי" (וואלה ספורט, 2014)
- קבוצה גדולה אחרת של מטאפורות הן אלו שהפכו לניבים ולמטבעות לשון וחלק מן השפה הכללית
- המסך ירד: (אזר, 1972, עמ' 32) המשמעות המקורית של הניב היא מתחום התיאטרון משמעות הניב בשפה הספורט היא: המשחק מסתיים, העניין נגמר.
- " המסך ירד: צפירים חולון ירדה לליגה ג', כפר יונה נשארה " (דאבל פס ספורט, 2016)
- סוגר עניין: משמעותו של הניב בשפה כללית היא: סיכום, החליט, ומשמעותו בכדורגל היא: יצר מגב בלתי הפיך (רוזנטל, 2005, עמ' 254).
- " פלוריאן קאמברי (59) סוגר עניין ומונע מהבויז לחזור למקום הראשון בליגה הסקוטית, בו נמצאת כרגע קילמרנוק המפתיעה. " (וואלה ספורט, 2018)
- 2 - הסוג הפרודוקטיבי השני של מעתקים סמאנטיים ביצירת חידושי המונחים הספורטיים הוא מעתק מטונימי, הדבר המאפיין סוג זה של מעתקים הוא היותו מבוסס על מגע מסוג כלשהו בין המשמע המקורי למשמע החדש, במקרה זה שייכים שני המשמעים בדרך כלל לאותו שדה סמנטי, קשה למנות את כל סוגי המגע האפשריים, הם כוללים קשרים כמו: מקום, זמן, גרימה ותוצאה, חלק ושלם, כלי ותוכן, וכו' (ניר, 1989, עמ' 68-69). על בסיס קשר של מגע בין תכונה לבין בעל התכונה מתחדשים מונחים כמו:

- אדומים : אוהד ספורט של קבוצת הפועל בעלת מדים אדומים, כגון הפועל תל אביב, הפועל ירושלים וכד' (רוזנטל, 2007, עמ' 208), בהתייחסות לצבע האדום של מדי הקבוצה.
  - "מעלה אדומים: סיפורה של הקבוצה הכי מפתיעה בכדורגל הישראלי " (ynet ידיעות אחרונות ספורט, 2022)
  - ירוקים: שחקני קבוצת מכבי חיפה בכדורגל, ואוהדיה (רוזנטל, 2007, עמ' 208). בהתייחסות לצבע הירוק של מדי הקבוצה.
  - "הירוקים כבר הבטיחו את המקום הראשון לקראת הפלייאוף העליון, אבל הקהל ממשיך בשלו ומתכוון להגיע " (וואלה ספורט, 2023)
  - פִּנְנָקָה: או פאננקה הוא כינוי בכדורגל לבעיטת עונשין שבה הבועט מטעה את השוער ומקפיץ את הכדור למרכז השער במקום לפינה, הבעיטה קרויה על שם השחקן הצ'כי אנטונין פננקה שהכריע כך את גמר יורו ב-1976 (אבניאון, אין תאריך). באותה דרך תצורה גם נתחדש המונח הספורטי בצורת פועל בְּרַתֵּז: ביצע כשוער פעולות מביכות שהסתיימו בדרך כלל בשער שספג. על פי בעיטה של פביאן בארתז, שוער נבחרת צרפת.
  - "צפו: רפאלוב כבש בפאננקה, 0:1 לקלאב ברז' על לוקרן " (5 ספורט, 2016). ביטויים רבים גם נתחדשו כשמות לבעיטות כדור במשחקי כידור כמו למשל במונחים:
  - כדור אבוד: בעיטה שלא הגיעה ליעדה (רוזנטל, 2007, עמ' 199). ככינוי לפעולה (בעיטה) בהתייחסות לעושה הפעולה (כדור).
  - "צפו: המאמן תופס כדור אבוד וקובר שלשה גדולה מהספסל " (וואלה ספורט, 2015)
  - כדור ארוך: בעיטה לשחקן הנמצא במרחק רב (רוזנטל, 2007, עמ' 199). גם מונח זה כינוי לפעולה (בעיטה) בהתייחסות לעודה הפעולה (כדור).
  - " דוד השתלט על כדור ארוך של שואו, הצליח לשחרר בעיטה שטוחה מקצה הרחבה, "
- (וואלה ספורט, 2023)

או במונחים אחרים כמו למשל :

- ספסל עמוק: בכדורסל כינוי לקבוצה המכילה שחקנים איכותיים רבים מעבר לחמישייה הפותחת (רוזנטל, 2007, עמ' 204). ככינוי לקבוצה בהתייחסות למקום ישיבתם.
- " רוני רוזנטל: "לבלגיה יש שחקנים טובים ואיכותיים, אין לה כרגע ספסל עמוק " (וואלה ספורט, 2021)
- עבירה חכמה: עבירה היוצרת יתרון לקבוצתו של מבצע העבירה (רוזנטל, 2007, עמ' 205). גם: עבירה טובה. ככינוי לעבירה בהתייחסות למבצע העבירה.
- "עבירה טובה" או "עבירה חכמה". לכל שחקן יש חמש עבירות להקריב, שיתרום אותן בחוכמה למאמץ המלחמתי. " (ynet ידיעות אחרונות ספורט, 2016)

- המסקנות :

- 1 - שפת מדורי עיתונות הספורט היא שפה מיוחדת , אותנטית דבורה והיא שפת (כסח) מרבה בשימוש בניבים ומטבעות לשון ושימוש במילים זרות בעיקר מאנגלית שאינן משמשות בלשון הכללית. השימוש בסלנג גם הוא מתכונותיו הבולטות של שפת מדורי הספורט .
- 2 - יש מונחים רבים נתחדשו במדורי הספורט במיוחד במונחי כדורגל וכדורסל מפני שהם קרובים לקהל ויש להם אהודים רבים.
- 3 - חלק גדול ממונחי הספורט מתחדשים דרך השאילה מלועזית בכל דרכיה (שאלת מילים, שאילת משמעים, ותרגום שאילה), ובמיוחד דרך תרגום שאלה היא דרך פרדוקטיבית ביותר מביניהם.
- 4 - דרך הפקת שורשים ממילים לועזיות ותצורת מונחים חדשים ממנם היא דרך נפוצה ביותר במינוח ספורטי.
- 5 - מדרכי התצורה המורפולוגית, דרך יצירת צירופים כבולים נחשבת כדרך היצירה הפרודוקטיבית ביותר.
- 6 - מדרכי חידוש המשמעות, המעתק המטפורי ואחריו המעתק המיטונימי, נחשבים כדרכים הפרודוקטיביות ביותר.
- 7 - השדה הסמנטי של מלחמה הוא השדה שנשאלו ממנו רוב המשמעויות במונחים ספורטיים, בהשפעת אוירת התחרות והיריבות האופייניים לתחום הספורט.

- המקורות :

1. <https://www.ynet.co.il/arti-> אוחד מתוך ynet ידיעות אחרונות ספורט. (2000 7 18) .1
cles/0,7340,L-35060,00.html
2. <https://www.ynet.co.il/arti-> אוחד מתוך ynet ידיעות אחרונות ספורט. (2007 8 1) .2
cles/0,7340,L-3432285,00.html
3. <https://www.ynet.co.il/arti-> אוחד מתוך ynet ידיעות אחרונות ספורט. (2007 1 8) .3
cles/0,7340,L-3465038,00.html
4. <https://www.makorrishon.co.il/nrg/online/3/ART1/704/321.html> nrg מעריב. אוחד מתוך (2008 3 3) .4
5. <https://www.one.co.il/Article/134776.html> ONE מערכת. אוחד מתוך (2009 4 1) .5
6. <https://mhaifafc.com/newsPage?newsID=5010> מכבי חיפה. אוחד מתוך (2009 10 24) .6
7. <https://sports.walla.co.il/item/1886800> וואלה ספורט. אוחד מתוך (2011 12 9) .7
8. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=398&do-> 5ספורט. אוחד מתוך (2012 11 8) .8
cID=132103
9. [/https://sport1.maariv.co.il/world-soccer/Article-711990](https://sport1.maariv.co.il/world-soccer/Article-711990) one |1 ספורט. אוחד מתוך (2013 10 12) .9
10. <https://www.ynet.co.il/arti-> ידיעות אחרונות ספורט. אוחד מתוך (2013 1 2) .10
cles/0,7340,L-4327617,00.html
11. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=252&docID=145671> 5 ספורט. אוחד מתוך (2013 7 7) .11
12. <https://sports.walla.co.il/item/2813245> וואלה ספורט. אוחד מתוך (2014 12 27) .12
13. <https://hebrew-academy.org.il/2015/11/12/%D7%A9%D7%96%D7%A8%D7%95%D7%A2> .13
/7%A9%D7%96%D7%A8%D7%95%D7%A2
14. https://m.sport5.co.il/Author/%D7%A9%D7%99%D7%9E%D7%99_%D7%A8%D7%99%D7%92%D7%A8 .14
99_%D7%A8%D7%99%D7%92%D7%A8
15. <https://www.one.co.il/Article/261517.html> ONE מערכת. אוחד מתוך (2015 12 3) .15
16. <https://hebrew-academy.org.il/2015/10/13/%d7%94%d7%90%d7%96%d7%99%d7%a0%d7%95-> .16
7%a4%d7%a8%d7%a9%d7%aa-%d7%94%d7%90%d7%96%d7%99%d7%a0%d7%95-
/d7%90%d7%96%d7%9c%d7%aa-%d7%99%d7%93

17. <https://sports.walla.co.il/item/2829748> . וואלה ספורט. אוחדר מתוך (15 2 2015).
18. <https://www.haaretz.co.il/sport/basketball/2016-03-15/> . הארץ ספורט. אוחדר מתוך / (15 במרץ 2016)
ty-article/.premium/0000017f-f129-d8a1-a5ff-f1ab1ccd0000
19. <https://www.one.co.il/Article/265208.html> . ONE מערכת. אוחדר מתוך (7 2 2016).
20. <https://doublepass.sport5.co.il/story.php?id=15443> . דאבל פס ספורט. אוחדר מתוך (6 5 2016).
21. (4 8 2016). 5 ספורט.
22. <https://www.ynet.co.il/arti-> ynet ידיעות אחרונות ספורט. אוחדר מתוך -
cles/0,7340,L-4755272,00.html (2 1 2016).
23. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=403&do-> 5 ספורט. אוחדר מתוך -
ciD=236074 (2 2 2017).
24. <https://www.ynet.co.il/arti-> ynet ידיעות אחרונות ספורט. אוחדר מתוך -
cles/0,7340,L-4929202,00.html (1 3 2017).
25. <https://sports.walla.co.il/item/3207560> . וואלה ספורט. אוחדר מתוך (16 12 2018).
26. <https://m.sport5.co.il/articles> . 5 ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט. אוחדר מתוך (13 10 2020).
aspx?FolderID=378&docID=156311
27. <https://sports.walla.co.il/item/3463309> . וואלה ספורט. אוחדר מתוך (5 10 2021).
28. <https://www.one.co.il/Article/387853.html> . ONE מערכת. אוחדר מתוך (5 7 2021).
29. [/https://sheva7.co.il/sport/163732](https://sheva7.co.il/sport/163732) . שבע ספורט. אוחדר מתוך (7 אוגוסט 2021).
30. <https://sports.walla.co.il/item/3445478> . וואלה ספורט. אוחדר מתוך (1 7 2021).
31. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=64&do-> 5 ספורט. אוחדר מתוך -
ciD=398573 (3 4 2022).
32. <https://sports.walla.co.il/item/3502366> . וואלה ספורט. אוחדר מתוך (29 4 2022).
33. <https://sports.walla.co.il/item/3529907> . וואלה ספורט. אוחדר מתוך (9 12 2022).
34. <https://www.ynet.co.il/sport/israelisoccer/> ynet ידיעות אחרונות ספורט. אוחדר מתוך /
article/bkbtrrlwo (2 9 2022).

35. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=285&docID=433317>. (2023 3 23) 5 ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט. אוחדר מתוך.
36. (2023 3 23) 5 ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט.
37. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=11342&docID=443681>. (2023 7 24) 5 ספורט תגיות: MMA. אוחדר מתוך.
38. <https://sports.walla.co.il/item/3558677>. (2023 2 14) מערכת וואלה! ספורט. אוחדר מתוך.
39. <https://www.ynet.co.il/sport/article/h1z4lvbuh>. (2023 5 29) ynet ספורט. אוחדר מתוך.
40. <https://www.ynet.co.il/sport/worldbasketball/article/one431190>. (2023 3 7) Ynet ספורט. אוחדר מתוך.
41. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=405&docID=441082>. (2023 6 22) 5 ספורט. אוחדר מתוך.
42. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=252&docID=430370>. (2023 2 25) 5 ספורט. אוחדר מתוך.
43. <https://www.one.co.il/Article/443823.html>. (2023 8 25) ONE מערכת. אוחדר מתוך.
44. <https://sports.walla.co.il/item/3564127>. (2023 3 8) וואלה ספורט. אוחדר מתוך.
45. <https://www.ynet.co.il/sport/israelisoccer/article/hjlrp6xjn>. (2023 3 6) ynet ידיעות אחרונות ספורט. אוחדר מתוך.
46. <https://sports.walla.co.il/item/3579897>. (2023 5 20) וואלה ספורט. אוחדר מתוך.
47. <https://sports.walla.co.il/item/3613968>. (2023 10 5) וואלה ספורט. אוחדר מתוך.
48. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=3075&docID=438714>. (2023 5 27) 5 ספורט. אוחדר מתוך.
49. <https://www.sport5.co.il/articles.aspx?FolderID=4454&docID=182622>. (2015 1 12) 5 ספורט מערכת אתר ערוץ הספורט. אוחדר מתוך.
50. Academit, ש' ל'. (אין תאריך). מדורי הספורט בעיתונות בישראל: לשון, סגנון ומאפיינים (מק"ט : 237374). doi:(מק"ט : 237374)
51. (Oxford Languages. (1 10 2023). אוחדר מתוך <https://languages.oup.com/google-dictionary-iw/>.

52. [https://www.ynet.co.il/arti-אחזר מתוך-ידעות.אחרונות,\(2019 11 2\).Ynetספורט](https://www.ynet.co.il/arti-אחזר מתוך-ידעות.אחרונות,(2019 11 2).Ynetספורט)
cles/0,7340,L-5617240,00.html
53. אבניאון, א'. (אין תאריך). מילון אבניאון - מילון עברי עברי. אחזר ב- 10 9 2023, מתוך. https://www.milononline.net/do_search.php?Q=%F8%E2%EC%E5%EC
54. אזר, מ'. (1972). הרטוריקה של כתבי הספורט. לשננו לעם, עמ' 25-32. אחזר מתוך. https://www.google.com/search?q=%D7%94%D7%A8%D7%98%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%A7%D7%94+%D7%A9%D7%9C+%D7%9B%D7%AA%D7%91%D7%99+%D7%A1%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%98&sca_esv=584679428&ei=RXFeZYDGBuqC9u8Pir2lwAY&ved=0ahUKEwjA_PKexdiCAx-Vqgf0HHYoeAmgQ4dUDCBA&oq=%D7%94%D7%A8
55. אל-וורדי, ז' א'. (2015). המבנה המורפולוגי והסימנטי למונח הצבאי הישראלי (עיון לקסיקלי). בגדאד: ווקולטת השפות - מחקר השפה העברית.
56. האקדמיה ללשון עברית. (אין תאריך). אחזר ב- 10 9 2023, מתוך. <https://hebrew-academy.org.il/keyword/%D7%9B%D6%BC%D6%B4%D7%93%D6%B0%D7%A8%D7%95%D6%BC%D7%A8>
57. האקדמיה ללשון העברית. (13 7 2012). אחזר מתוך עושים ספורט בעברית (תמוז תשע"ב, יולי 2012): <https://hebrew-academy.org.il/2012/07/13/%D7%A2%D7%95%D7%A9%D7%99%D7%9D-%D7%A1%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%98-%D7%91%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%AA>
58. ויקיפדיה האנציקלופדיה החופשית. (23 פברואר 2023). אחזר מתוך מלך השערים: https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%9C%D7%9A_%D7%94%D7%A9%D7%A2%D7%A8%D7%99%D7%9D
59. יחיאלי, ת'. (15 יוני 2021). שפות מקצועיות מול שפת יומיום: מדריך לשוני. אחזר מתוך הזירה הלשונית רוביק רוזנטל: <https://www.ruvik.co.il/%D7%91%D7%9E%D7%AA-%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%97/2021/%D7%99%D7%97%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%95%D7%A8%D7%90%D7%94-%D7%9E%D7%A7%D7%A6%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%AA.aspx>
60. מילוג. (אין תאריך). אחזר ב- 10 9 2023, מתוך. https://milog.co.il/%D7%91%D7%99%D7%AA_%D7%9E%D7%95%D7%95%D7%AA
61. מילוג. (1 10 2023). אחזר מתוך <https://milog.co.il/%D7%A8%D7%9B%D7%96>

62. מערכת וואלה! ספורט . (2023 5 27). אוחד מתוך <https://sports.walla.co.il/item/3581903>
63. ניה, ר'. (1989). מבוא לבלשנות. ישראל: האוניברסיטה הפתוחה.
64. ניה, ר'. (1989). סמאנטיקה עברית משמעות ותקשורת. ישראל: האוניברסיטה הפתוחה.
65. ניה, ר'. (1990). מבוא לבלשנות (כרכים 10-11-12). ישראל: האוניברסיטה הפתוחה.
66. ניה, ר'. (1993). דרכי היצירה המילונית בעברית בת-זמננו. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
67. ניה, ר'. (2007). מילים שאולות בשפה העברית מתוך זמן יהודי חדש (כרך 2). ישראל: כתר.
68. פרופ' מאיה פרוכטמאן, עמרי גנשורא. (2017). חידושים לשוניים בספרות הישראלית העכשווית וסוגי החידושים עיון בלשני סגנוני בספריהם של דוד גרוסמן ואשכול נבו. ירושלים: התיכון הישראלי למדעים ולאמנויות.
69. פרישמן, ח'. (2006). העברית שלנו, מחקרים בלשון, השתקפות האנגלית בעברית בת ימינו. הד האולפן החדש, גליון 90, 112-125. אוחד מתוך <https://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/B3605382-42D5-4388-9821-19727E55D86C/88302/ChayaFisherman15.pdf>
70. רוזנטל, ר'. (2005). מילון הסלנג המקיף. ירושלים: כתר ספרים.
71. רוזנטל, ר'. (2007). הלקסיקון של החיים. ישראל: כתר.
72. רוזנטל, ר'. (15 באוקטובר 2014). הזירה הלשונית. אוחד מתוך <https://www.ruvik.co.il/%D7%A4%D7%99%D7%A0%D7%AA-%D7%A2%D7%99%D7%95%D7%9F/2014/%D7%A9%D7%A4%D7%AA-%D7%94%D7%9B%D7%93%D7%95%D7%A8%D7%92%D7%9C.aspx>
73. רוזנטל, ר'. (18 במרץ 2016). הספורטאים. אוחד מתוך הזירה הלשונית רוביק רוזנטל: <https://www.ruvik.co.il/%D7%94%D7%9C%D7%A7%D7%A1%D7%99%D7%A7%D7%95%D7%9F-%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99/2016/%D7%94%D7%A1%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%98%D7%90%D7%99%D7%9D.aspx>
74. רוזנטל, ר'. (1 בדצמבר 2017). הזירה הלשונית. אוחד מתוך <https://www.ruvik.co.il/%D7%94%D7%98%D7%95%D7%A8-%D7%94%D7%A9%D7%91%D7%95%D7%A2%D7%99/2017/11217.aspx>
75. שלזינגר, י'. (2000). לשונות העיתון (מאפיינים סגנוניים בלשון העיתונות היומית הכתובה על מדוריה השונים). ישראל, נגב, ישראל: אוניברסיטת בן גוריון. doi:965-324-761
76. اسماء خينش, مسعودة قريدة. (2020). صعوبة ترجمة مصطلحات الرياضيات الى العربية. الجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية: جامعة ورقلة.
77. رزنيق, ح'. (2017). استراتيجيات الترجمة في الصحافة الرياضية. معالم, 81-89.

استحداث المصطلحات الرياضية شكلا ومضمونا في لغة الصحافة العبرية:

المستخلص

للعמוד الرياضي مساهمة كبيرة في استحداث المصطلحات الرياضية، حيث ان هذا النوع من الأعمدة يتسم ببساطته وبعده عن التكلف، وهو يحتل في الوقت الحاضر مكانة أساسية ويقدم للقارئ عالم خيالي متنوع يتجلى به تنوع الحدث الرياضي، لذلك فهي لغة خاصة بأسلوبها وبمصطلحاتها، فالكاتب الرياضي يسعى دائما للبحث عن مصطلحات جديدة لوصف الأحداث الرياضية، أو للتعبير عن رأيه الشخصي وخاصة بما يتعلق بكرة القدم وكرة السلة.

يلقي هذا البحث الضوء على أسلوب كتابة الأعمدة الرياضية في الصحافة العبرية، ويهتم بالمصطلحات الرياضية التي تم استحداثها في هذه الأعمدة الرياضية، كما يركز هذا البحث على طرق استحداث المصطلحات الرياضية بحسب تقسيمها الى ثلاثة اقسام: الأول، مصطلحات تم استحداثها على أساس الاقتراض من اللغات الأجنبية بجميع أشكاله (اقتراض الكلمات، اقتراض المعاني الترجمة الاقتراضية) الثاني: مصطلحات تم استحداثها وفقا لتشكيلها الصرفي (الاشتقاق الخطي الاشتقاق المحبوك)، الثالث: المصطلحات التي تم استحداثها على أساس تشكيلها الدلالي (التوسع في المعنى) ويبحث ايضا مدى مساهمة هذه المصطلحات المستحدثة في توسيع المعجم الرياضي.

ثم تطرق البحث الى تحليل المعايير الرئيسة لاستحداث المصطلح، عن طريق تحليل تكوينه، معناه، وصورته القواعدية (الاسم، الفعل، العبارة).

خلص البحث الى بعض الاستنتاجات، من أهمها: أن هناك أساليب تشكيل للمصطلح الرياضي المستحدث هي الأكثر إنتاجية، فمن الناحية الصرفية نجد ان المصطلحات المركبة بصورة عبارة هي الأكثر إنتاجية من بين باقي التشكيلات الصرفية الأخرى أما من الناحية الدلالية فان توسيع معنى الكلمات بواسطة الاستعارة وخاصة الاستعارة من مجال الحرب هي أكثر الطرق الدلالية انتاجا للمصطلحات الرياضية فاللغة الرياضية هي لغة منافسة وتحدي بين طرفين .

الكلمات المفتاحية: المصطلحات الرياضية، العمود الرياضي، الاقتراض، البناء الدلالي، البناء الصرفي.